వ్యత్యయము

నరసింహులుకు కాటఁడు పాలేరు. ఇపు డిరువురికిని సుమారు ఎనబదేండ్లు.

కాటఁడు నమ్మినబంటు. నరసింహులయింట దొంగలు పడినపుడు కాటఁడు తానే వారిదెబ్బలు తినెను. పని పట్టినపుడు ముసురురేలఁ గాఁడివులగుండ పయనించి దొరపనులన్నియు సాధించెను. ఊరంతయు కాలిపోవుచున్నపుడు తన శరీరమంతయు కాలినను దొరయిల్లు కాపాడెను.

నరసింహులుకూడ కాటని కఱవులలో కాపాడెను. పెండ్లిపేరంటము లొనరించెను. ఇల్లు కట్టించి యిచ్చెను. కూడుగుడ్డలకు వెతుకుకొన నక్కఱలేకుండఁజేసెను. ఇటులు దొరవలన పాలేరును పాలేరువలన దొరయు సుఖజీవన మొనరించిరి.

ప్రాయము పడమటికి తిరిగినపిమ్మట దొరకును, పాలేరునకును పుత్రోదయ మాయెను. దొరకొడుకు సోములు, పాలేరు కొడుకు రాములు. కొడుకులఁగని యాయమ్మ లిరువురును ఒకరి తరువాత నొకరు పసుపుకుంకుమలతో పరలోక మేఁగిరి.

ఒకనాఁడు కాటఁడు నలుగురిసాయముతో నరసింహుల యింటికి నడచివెళ్లెను. మడిగట్టుకొని యున్న సోములు కాటని జూచి 'దూరముగా నుండుమ'ని కరాళించి లోనికి తొలఁగి పోయెను.

గదిలో జ్వరశయ్యమీఁద నున్న నరసింహులు – 'ఏమిరా నాయనా? ఏల యటులు బొబ్బవెట్టెదవు?' అని యడిగెను.

'ఉఁహుఁ. వింటివా? పాముచెవులు! ప్రొద్దుననే కాటఁడు, మధ్యాహ్నమున కాటఁడు, సాయంకాలము కాటఁడు, కాటఁడు కాటఁడు!' అని సోము లనెను.

నరసింహులు కర్రపొడుచుకొనుచు వాకిటికి వచ్చి అరఁగుపై కూరుచుండెను. మాలఁడు భక్తిపూర్వకముగా తల నేల మోపెను. బాపఁడు దీవించెను. వారొకరినొకరు తమతమ ఆరోగ్యము గుఱించి ప్రశ్నించు కొనిన పిదప కాటఁడు 'స్వామీ! నా కిఁక స్వామిసేవ చేయఁగల భాగ్యములేదు. ఇదియే చివరచూపు...' అని చెప్పుచుండఁగా అతనికంఠము స్తంభించెను. పలుకు గద్గదమాయెను. కనుల నీరోడెను. కాటఁడు కాష్ఠమువలె క్రిందఁబడెను; నరసింహులు లేచి రెండడుగులు ముందరికి వేయు

చుండఁగా నలుగరు కలిసి కాటని లేవఁదీసి కూరుచుండఁబెట్టిరి. కాటఁడు కొంచెము సేపటిలో కన్ను దెఱచి చూచెను.

నరసింహులు కన్నీరు బొటబొట జాఱుచుండఁగా – 'కాటా! మన మిరువురమును ఒకపడవనే యెక్కితిమి. నీవు ముందు నేను వెనుక. నీ విఁక దుఃఖింపకుము! నారాయణుని స్మరింపుము' అని యనెను.

అదియే యుపదేశముగా కాటఁడు నారాయణమంత్రమును గ్రహించెను. అటుపిమ్మట నతఁడు తన కొడుకును దక్కఁ దక్కుఁగల బంధుగుల నవలకిఁ బంపి నరసింహులు యెదుట నొక మూట విప్పెను – నూఱురకాసులు. కాటఁడు వానిఁ జూచి 'అయ్యా! ఇది మీసొత్తే. ఇవి తమకడనే సంపాదించితిని. నా కొడుకున కిఁక మీరే దిక్కు. అక్కఱలో వీని నతనికిత్తురు గాక' అని మనవిచేసెను. నరసింహులు సోములను బిలిచి కాసుల సంగతి చెప్పి భద్రపఱపించెను. కాటఁడు ముమ్మాఱు మ్రొక్కి నారాయణుని స్మరించుచు పలువుర సాయమున తనయింటి కేఁగెను.

2

నరసింహు లచటనే కూరుచుండి పలుమాఱు ఆవులించెను. అతనికదియే తుదిసెలవుగా కానిపించెనా? అతఁడు నిట్టూర్చి ఆకాశముకేసి చూచుచుండెను. అతనికేమియు తోఁపలేదా? ధనముకన్న విలువయగువస్తు వేమేని పోవుచున్నదా? ఔను. తానును కాటఁడును ఒకరివెనుక నొకరు దున్నిరి. సాంద్రపొలములను పంట పొలములనుగా మార్చిరి. రాత్రులందు చేలగట్లమీఁద నెదురుబొదురుగా శయనించిరి. నీరు కట్టిరి, కోసిరి, కుప్పలు వేసిరి, నుఱిచిరి. వారి కిండ్లకడనే దవ్వు. పనిలో ప్రేమలలో ఒకటేచేయి, ఒకటే మనసు.

కాటని బాహుబలమును దానికన్న మిన్నయగు విశ్వాసమును తన సౌభాగ్యమునకు కారణము. ఆ భాగ్యముచేతనే తాను బవంతి కట్టుకొనెను, కాటనికి ఇల్లు కట్టించి యిచ్చెను. తాను పెండ్లిచేసికొనెను, కాటనినొక యింటివానిఁ జేసెను. అట్టి కాటఁడు తనకడనేకాక యిహలోకముకడ సెలవుగొనిపోవుచుండఁగా ధనముకంటె విలువఁగల పదార్థ మొకటి తనను మఱపించిపోవుట లేదా?

నరసింహులటులు కూరుచుండి కూరుచుండి రేయిచొరుదలయందు కాటనిఁ గానఁబోయెను, ఆముదపుదివ్వె వెలుఁగుచుండఁగా నరసింహులు కాటని కాయమును కనుఁగొనెను. అతనికి దుఃఖమును సంతోషమును ఒకతూరియే కలిగెను. రాముఁడు 'దొరగారు వచ్చిరి, దొరగారువచ్చిర'ని తండ్రిచెవిలో నూఁదెను.

ఇపుడు చెవిలో నూఁదవలయునది 'నారాయణ' అని నరసింహు లనెను.

కాటఁడు 'నారాయణ' అని అనెను. అతఁడు కనులెత్తి కనలేకపోయినను నరసింహులదెస చేతు లెత్తును. అంతట నరసింహులు జ్వరబాధచే గడగడవడఁకుచు వెనుదిరిగిపోయెను. నరసింహులిల్లుచేరి తన ఆస్తిలో మూఁడవపాలు కాటని కొడుకు రాములకు వ్రాసి రాముని పిలిపించి యా కాకిత మతని కిచ్చెను. రాములు దానిని సోములకడ దాఁచనిచ్చెను.

నరసింహు లంతట నపథ్యమయినను స్నానముచేసి శయ్య నాశ్రయించెను. స్పృహ కలిగినపుడు ఇచట నరసింహులకును అచట కాటనికిని నారాయణస్మరణముతక్క వేఱుమాట లేదు.

ఎవరము ముందర పోదుమా యని పన్నిదము చఱచిన చందముగా వారిరువురు నొకొక్కయింద్రియమును విడనాడుచు మృత్యువు ముంగలికి పరుగిడిరి. శ్మశానమున స్వామి భృత్యులిరువురు నొకరివెలుఁగును మఱియొకరు చూచుకొనుచు కలిసియే పరలోక మరిగిరి.

3

సోములు కడుఁగొలఁదికాలములోనే సొంతసేద్యపు కామాటము ఎత్తివేసెను. తన పొలములనేకాక తన తండ్రి రాముల కిచ్చివైచిన పొలమునుగూడ నమరకపఱిచెను.

సోముల కిపుడు కావలసినంత తీరిక. అఁతడే యిపుడు కులమునకును గ్రామమునకును పెద్ద. సంఘవ్యవహారములకు గ్రామవ్యవహారములకును అతఁడే యిపుడు పరిష్కర్త.

ఒకనాఁడు సోములు గీతను చదివి ఇటులు అర్థముచెప్పి కొనుచుఁబోవుచుండెను – 'ఎఱుకగలవారు విద్యావినయములుకల బ్రాహ్మణునియెడలను ఆవునెడలను ఏనుఁగు నెడలను కుక్కయెడలను మాలనియెడలను సమబుద్ధికలవారు.'

రాము లపుడు సోముల యెట్టెదుటికి వచ్చి చేతులు జోడించి దూరముగా నిలువఁ బడెను. రాములను చూచినంతనే సోములఅవస్థ మాఱెను. గజిబిజపడి గీతనుమూసి నేఁల చూచుచు) గూరుచుండెను.

రాము లిటులనెను – 'అయ్యా! తమ తండ్రిగారును వారి బంటును ఒకరినొకరు వదలలేక వదలలేక తుదకు కలిసియే పయనించిరి. వారియిరువురి స్థానములందును ఇపుడు మన మున్నాము. మానాయన విశ్వాసమే నాకు తమయెడఁగలదు. తమ నాయనగారి అనుగ్రహమునే తమరు నాయెడ నవలంబింపుఁడు. నేను మీ వ్యవసాయమంతయు చేసెదను. మీరు లోటుపాటులు సవరించుకొనుచుండుఁడు.'

సోము లిటు లనెను – 'నేను వ్యవసాయ మెత్తివైచితిని. అందులకు నీ విఁక ఒడలు విఱుచుకొననక్కఱలేదు'

'నా కిదియంతయు అయోమయముగా నున్నది. ఇంతతొందరగా తమ రింత తాఱుమాఱేలచేసితిరి?'

'దీనిలో అయోమయముగా నుండుటకేమున్నది? మానాయనగారికి వ్యవసాయమే వృత్తి. నాకిఁక అదికాదు. అందులకని అంతయు అమరకపఱచితిని.'

'అటులగుచో నాపత్రమును నాకాసులను నాకిండు.

'నీకు పొలమును లేదు. కాసు లంతకన్న లేవు. నా పొలమంతయు పాలున కిచ్చుకొంటిని. అదంతయు మాసొత్తు!'

'తమ నాయనగారు వ్రాసినపత్రమును చెల్లునటులు చేయరా?'

'నా అనుమతి లేకుండ పత్రము వ్రాయుటకు నా తండ్రి కేమి హక్కు? దొంగలును దొంగలును కలిసి ఊళ్లుపంచుకొని రనినటు లున్నది. నీనా తండ్రులు కలిసి పయనించిరని కదా యనఁగలిగితిని! ఏమి? చాలు నీమరియాద. ముక్కుపచ్చలు మానక మునుపే బిరుదుపిచ్చుక కాట్లాడవచ్చినదఁట! చేతనగుచో వ్యవహారముచేసికో!' అని చివాలున లేచి పత్రము తెచ్చి ముక్కలు ముక్కలుచేసి ముంగిటఁ బాఱవయిచి లోనికేఁగి తలుపులు మూసికొనెను.

రాము లాకాకితపు ముక్కలకేసి చూచుచు చాలసేపు అచటనే నిలువఁబడెను. రాములకు కాళ్లక్రింద భూమి లేనటు లాయెను. 'ఔరా వ్యత్యయము' అని అనుకొనుచు నిలువఁబడి నిలువఁబడి అతఁ డాముక్కల నన్నింటిని ప్రోగుచేసి మూటకట్టుకొనెను. తన అదృష్ట మిపుడు తనమూటలోనే కలదని రాములకుఁ దెలియును. అదృష్టమో దురదృష్టమో తానే యిపుడు నిర్ధారణ మొనరించుకొనవలయును. ఇపుడు ధర్మమునకు ప్రతినిధియగు నరసింహులును లేఁడు, కాటఁడును లేఁడు. ఇపుడు వారియిరువురయు స్మృతిమాత్రమున్నది. ఇటులు వారిని స్మరించుచు రాములు కొంచెము దవ్వుగాబోయి కూర్చుండెను.

సోము లన్నము తినుచుఁ దినుచు చివాలున లేచి తలుపుతీసికొని ముంగిటికి వచ్చి పరికించి చూచెను. అచట నొక కాకితమేని కనఁబడకపోయెను. గాలికి అటు ఇటు కొట్టుకొని పోయెనేమో యని నలుమూలలు తిరిగి చూచెను. కానిపింపలేదు. అతనికి పిచ్చులును వెర్రులును పుట్టుకొని వచ్చెను.

ఈ ప్రమాదమును గుర్తించి సోములభార్య దీపముఁగొని వాకిటిలోనికి రివ్వునవచ్చి తానును నేలయంతయు కలయఁజూచి – 'మీరు పత్రము చింపితిరని నేరమురాదు కదా కొంప తవ్వి' అని యనెను.

సోముల కా వెలుఁగున నంధకారమే యొక్కువాయెను. అతఁ డాకాశముచూచి పిడికిలించి – 'రాముఁడే ఎత్తుకొని పోయియుండును. ఇది వాని పనియే. కానీ కోర్టున్నది; వాఁడున్నాఁడు. ఈయాస్తి వెలయేంతయుండునో అంతయు కక్కింపక దీనిని వానికిఁ దక్కనీయను. కాని యిది నేరము కాదుకద?' అని యనెను.

రాము లిటు లనెను – 'అయ్యా! జడియకుఁడు! మీరు చింపివైచిన కాకితపుముక్క లన్నియు నివిగో! తాము వీనిని జాగ్రత్తపెట్టుకొనుఁడు.'

4

పదుగురికి అన్నముపెట్టు కాటనియిల్లు నేఁడు పొల్లు. రాముఁడు లోఁగడ అన్నాభావ మెఱుఁగడు. రెన్నాళ్లనుండి పస్తు.

అతనితోఁ గలిసి బడిలో చదివికొనిన రెబెకాకు రామునియవస్థ తెలియును. తలిదండ్రులకు తెలియకుండ ఆమె అన్నము తెచ్చి నిదురించుచున్న రామునిముందు పెట్టి యతనిని ఆచి చూచి వెనుదిరిగెను. తమ గుడిసెకును రాము నింటికిని నడుమ యొక చిన్నకంచె. దాని నామె దాఁటుచుండఁగా నాదారిని పోవుచున్న పాదిరీచూచెను.

కొంతవడికి రాముఁడు మేలుకనెను. ఎట్టెదుట అన్నముచూచెను. అతని కాశ్చర్యము కలిగెను. 'ఈ కఱవులో నాయాఁకలి యెఱిఁగినవా రెవరు? ఓ భగవానుఁడా! నాయెడ నీకెంత దయ! నాయాఁకలియు నీకుఁ దెలిసెనా?' అని యనుకొనెను.

అతని కన్నులనుండి జొటజొట నీరు రాలెను. వాకిటికి వచ్చి చూచెను. కాకియేని కనఁబడలేదు. అంత నతఁడు భగవంతుని స్మరించుచు అన్నము ముందు కూరుచుండి భుజించు చుండఁగా కంచె యావలినుండి రెబెకా రెండు కన్నులును రామునిపైఁబడెను. రాముఁడు లజ్జచే తలవాల్చి కొంత సేపటికి తలయెత్తఁగలిగి రెబెకాను చూచెను. ఆ చూపులో అన్నదానముకన్న ఆత్మదానమే యెక్కుడుగాఁ గానిపించెను. రెబెకా తలవంచి చాటుల కేఁగుచుండఁగా రాముఁ డామెకు ధన్యవాదముచెప్పెను.

రాముఁడు మరల నన్నదానముచేయఁగల యవకాశమును రెబెకాకు కల్పింపలేదు. కాని తనను చూచుట కవకాశమీయక పోలేదు. రెబెకా రాముల రహఃప్రసంగములను రెబెకా తలిదండ్రులు నిరోధింపలేదు.

రెబెకా రాముని కిరస్తానీమతమున కలియు మనెను. రాముఁడు కిరస్తానిమత మన నేమి యని యడిగెను. రెబెకా చెప్పఁజాలకపోయెను. రాముఁడు లోతుగా చూచెను.

ఒకనాఁడు పాదరీ రెబెకా తండ్రిని పిలిచి – 'నీ కూఁతురు రాముని ప్రేమించు చున్నటులు నాకు తెలియును. దానికి నా దీవనలు. కాని రాముని మతములో ఎంతవడిగా కలుపఁగలిగిన నంతవడిగా పెండ్లిచేసికొనవచ్చును. మతమునఁ గలిసిననాఁడే రాముడు పంతులు, రెబెకా పంతులమ్మ పొమ్ము' అని పంపెను.

రెబెకాతండ్రి రాముని జూడఁబోయి – 'నీవు వెంటనే మతము పుచ్చుకొనవలెను' అని యనెను 'ఏల?' యని రాముఁడడిగెను. 'పుచ్చుకొననిచో రెబెకానీయ వీలులే'దని రెబెకాతండ్రి చెప్పెను. 'నేనిపుడు నిఱుపేదను; మతము పుచ్చికొని నంతమాత్రమున పిల్ల నిత్తువా?' అని రాముఁడనెను. 'మతముగొనుచో నీవు పంతులవగుదువు. పోయి దొరగారిని చూడుమ'ని రెబెకాతండ్రి చెప్పెను.

రాముఁడు పాదిరికడకు బోయెను. అతఁడు తెలుఁగు బైబిలు తెఱచి – కంటికి కన్ను, పంటికి పల్లు అని చెప్పబడినమాట మీరు విన్నారు. అయితే నేను మీతో చెప్పేది ఏమనగా, దుష్టుని ఎదిరించక నిన్ను కుడిచెంపమీద కొట్టువానితట్టు రెండవదికూడ త్రిప్పుము. నీతో వ్యాజ్యమాడుచు నీ అంగీ తీసుకొన కోరువానిని నీ పైవస్త్రముకూడ తీసుకొన నిమ్ము. ఒకడు ఒకమైలుదూరము రమ్మని నిన్ను బలవంతముచేసితే వానితో రెండుమైళ్లు వెళ్ళుము. నిన్ను అడఁగుకొనువాని కిమ్ము నీయొద్ద అప్పుపుచ్చుకొనకోరే వానినుంచి నీముఖము త్రిప్పి కొనవద్దు, అని చదువుచుండెను.

'పక్షులను చూడుఁడు! అవి విత్తవు, కోయవు, కొట్లలో నిలువచేయవు. అయినను ఆకాశమందున్న మీ తండ్రి వానిని పోషించుచున్నాఁడు. మీరు వానికంటె శ్రేష్ఠులు కారా? మీలో నెవఁడెంత తలపోసినను ఆయువు మూరెఁడెక్కువ చేసికొనఁగలరా? బట్టలకు వగవనేల? అడవిపూలెటు లెదుగుచున్నవో యెఱుఁగరా? అని శ్రమించి వడకవు. ఏ చక్రవర్తియు సకలసంపదలతో వానివలె అలంకృతుఁడు కాఁజాలఁడు. నేఁడుండి రేపు ప్రొయిలోఁ బడుదానిని భగవంతుఁ డిటులలంకరింపఁగా ఓవిశ్వాసవిహీనులారా! మిమ్ముల వానికంటె నెక్కువగా అలంకరించునే! కాన ఏమి తిందు మేమి త్రాగుదు మేమి కట్టుదు మని వగవవలదు. ఇవి ఎవరో సమకూర్తురు. ఇవియన్నియు మీకు వలయునని ఆకాశమునందున్న మీతండ్రికి తెలియును. కాని మీరు దేవునిరాజ్యమును మొదట వెదకుఁడు. అవుడివియుకాక యెన్నియో మీకు సమకూరును. కావున రేపటిసంగతిని గూర్చి వగవకుడు' అని చదువు చుండెను.

రాము లది విని నాఁటికి వెడలిపోయెను. అతఁడిటులు నెలరోజులు పాదిరికడకు వెళ్లెను. రాముఁడు జకరయ్యగా మాఱెను. కొలదినాళ్లలోనే రెబెకా రాములకు పెండ్లి యాయెను.

5

రెబెకా జకరయ్య లిరువురును నెలరోజులు పాదిరియింటిచుట్టును తిరిగిరి. నూఱునేఁబది రూకలు నా కిచ్చుచో పాతికరూకల పంతులపని యిప్పింతునని పాదిరి యనెను.

కరకయ్యకు లజ్జయు ఉదాసీనతయుఁ గలిగెను. అతఁడిటు లనెను – 'అయ్యా అన్నముచే కడుపునిండు ననియు బైబిలుచే నోరు నిండు ననియు సద్వృత్తిచే మనస్సునిండు ననియు నేను మతమునఁ గలిసితిని. నాకు పూఁటకూటికి టికాణా లేదు. నే నిన్నిరూక లెటులీఁగలను?'

'కాటఁడు కాసులమూట యని యేరికి తెలియదు? అని పాదిరీ యనెను'.

'కాసులమూటమాట నిక్కమే. మానాయన అప్పుల వారి కిచ్చివేసెను' అని రాము లనెను.

పాదిరి నవ్వి – 'ప్రకృతము పదియేను రూకల కొకటియును పదిరూకల కొకటియును కాళీ యున్నవి, మీయిరువురును ప్రవేశింతురా?'

రెబెకా జకరయ్యలు సంతసముతో నంగీకరించి వెళ్లి పోయిరి.

రెబెకా పంతులమ్మ యాయెను. జకరయ్య పంతులా యెను!

రెబెకా జకరయ్యలు ప్రతి ఆదివారమునాఁడును ఏసుపేర పావలా ముడుపు కట్టవలసియుండెను. వేఱువేఱు పండుగలలో పండుగపండుగునకును ఒకొకరూపాయ యీవలసివచ్చెను. నెల కొకరూపాయ యిచ్చి మతవాఙ్మయము కొనవలసియుండెను. ఇదియంతయు లెక్కవేసిచూడఁగా కుడిచేతితో ఇచ్చి ఎడమచేతితో లాగుకొనుచందముగా నుండెను. వీనియన్నిటికిని చెల్లఁగా మిగిలినద్రవ్యము రెబెకా రాములపొట్టకు చాలలేదు. ప్రొద్దుగ్రుంకులు బడిలో వాగివాగి యింటికడకు వచ్చినఁగోలె వారికి వాకట్టు.

పాదిరివలననే తమ జీతమిటు లారతికప్పుర మగుచున్న దని జకరయ్య తెలిసికొనెను. జకరయ్య పాదిరిదర్శనము కేఁగి తమకు కలుగుచున్న యన్యాయమును సర్దుబాటు చేయఁగోరెను.

'ఓరీ! మే మేసుకొలమువారము. మీకును ఏసునకును సాక్షాత్సంబంధములేదు. మాగుండ మీ రాయేసుగుడి ముంగిలికి మాత్ర మేఁగఁగలరు. మీ నల్లవారందఱు మాకు

బానిసలు. బానిసలమీఁద నుంపవలసిన దయ నాకు తెలియును. నేను చేయఁగలిగినంత ఉపకారమును చేసివేసితిని' అని యనెను.

జకరయ్య తలవాల్చి – 'నీ దవడమీఁద కొట్టినవానికి రెండవదవడగూడ ఒగ్గుము. నీ చొక్కా తీసికొనినవానికి నీకోటుగూడ నిషేధింపకు' మని చదివి యింటికి వెళ్లిపోయెను.

కొలఁది దినములకే రెబెకా జకరయ్యల యుద్యోగము లుద్వాసితము లాయెను. రెబెకా ఆనాఁడు 'కిరస్తాని మతము కానిమతము' అని జంకరయ్యతో అనెను.

జకరయ్య చిఱునవ్వు నవ్వి యిటు లనెను – 'విద్యావినయములుకలబ్రాహ్మణుఁడును మాలఁడును ఎఱుకగలవారి కొకటే'యని చదువుచు దాని యర్థమును తృణీకరించు సోములుగారే చెడ్డవా రని యనుకొంటిని, 'దైవమును చింతించుచుండువారిని దైవమే కాపాడు' నని చదువు పాదిరి సోములుగారికి తీసిపోయెనా? ఏమతములో తప్పున్నది, స్వార్థపరుఁ డగుమానవునిలోఁగాఁక? ఇంతకు నేఁటి మాలల యవస్థ యిటులున్నది. భగవంతున కెవరిమీఁద ననుగ్రహము కలుగునో వారి కతఁడు ధనము లేకుండఁజేయును. భగవంతుఁడిటు లనెను –

'ఎవ్వనిఁ గరుణింప నిచ్ఛించితిని వాని
యఖిలవిత్తంబు నే నపహరింతు'
మన మింక దాసరుల మగుదము పద.'

● *భారతి - జనవరి - 1929* ●